

Abant Sosyal Bilimler Dergisi

Journal of Abant Social Sciences

2024, 24(3): 1103-1116, doi: 10.11616/asbi.1516565

Katalan Özgürlük Hareketini Futbol ile Okumak: Barcelona FC ve Kimlik İnşası

Reading the Catalan Freedom Movement through Football: Barcelona FC and Identity Building

Özgür YILMAZ¹ , Erdoğan ALTUN²

Geliş Tarihi (Received): 15.07.2024

Kabul Tarihi (Accepted): 07.11.2024

Yayın Tarihi (Published): 30.11.2024

Öz: Çalışmada, FC Barcelona'nın Katalan kimliği ve bağımsızlık hareketi arasındaki ilişki Aşağıdan Tarih yaklaşımıyla karşılaştırmalı tarihsel analiz yoluyla incelenmektedir. Kulüp, 29 Kasım 1899'da Joan Gamper tarafından kuruldu ve hızla Katalan kimliğinin önemli bir sembolü haline geldi. Başlangıcından itibaren Katalan milliyetçiliği ve bağımsız hareketiyle iç içe olan FC Barcelona bölgenin sosyo-politik dinamiklerini etkilemiş ve yansıtmıştır. Özellikle Franco rejimi döneminde, Katalan kültürünün baskı altına alındığı süreçte, Barcelona Katalan kimliğinin korunmasında ve yeniden canlanmasında kritik rol oynamıştır. Makale ayrıca, 2010 sonrası dönemde Katalonya'daki bağımsızlık hareketinin güçlenmesiyle birlikte FC Barcelona'nun bağımsızlık yanlısı duruşunu ve bu duruşun sembolik ve pratik desteklerini ele almaktadır. Karşılaştırmalı tarihsel analiz, FC Barcelona'nun sportif başarıları ve kültürel önemi üzerinden Katalan kimliğinin inşasına ve güçlendirilmesine nasıl katkı sağladığını detaylandırmaktadır. FC Barcelona'nın Katalan kimliği ve bağımsızlık mücadelesindeki rolünü derinlemesine anlaşılması hedeflenmektedir. Sonuç olarak çalışmada Katalan özgürlük hareketinin, kimlik aidiyeti için önemli bir spor dalı olan futbol ve Barcelona futbol kulübünün tarihi ile eş zamanlı olarak okunabileceği görülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Kültürel Çalışmalar, Kimlik, Aşağıdan Tarih, Barcelona, Katalonya

&

Abstract: This article explores FC Barcelona's relationship with Catalan identity and the independence movement using a bottom-up historical approach and comparative analysis. Founded by Joan Gamper on November 29, 1899, FC Barcelona has symbolized Catalan identity profoundly. Since its inception, the club has intertwined with Catalan nationalism and independence, influencing the region's sociopolitical dynamics. The study examines how FC Barcelona played a crucial role in shaping and preserving Catalan identity, notably during Franco's regime when Catalan culture faced repression. Despite challenges, the club emerged as pivotal for Catalan identity's survival and revival. The article also discusses FC Barcelona's active role in the post-2010 independence movement, emphasizing its symbolic and practical support. Through comparative historical analysis, it highlights the club's impact on Catalan identity construction through sporting achievements and cultural significance, aiming to comprehensively analyze its role in Catalonia's sociocultural landscape. As a result, it is seen in the study that the Catalan freedom movement can be read simultaneously with the history of football and the Barcelona football club, which is an important sport for identity belonging.

Keywords: Cultural Studies, Identity, History from Below, Barcelona, Catalonia

Atıf/Cite as: Yılmaz, Ö., Altun, E. (2024). Gastronomi ve Mutfak Sanatları Bölüm Müfredatlarında Yer Alan Sanat İçerikli Derslerin Değerlendirilmesi. *Abant Sosyal Bilimler Dergisi*, 24(3), 1103-1116. doi: 10.11616/asbi.1516565

İntihal-Plagiarizm/Etik-Ethic: Bu makale, en az iki hakem tarafından incelenmiş ve intihal içermediği, araştırma ve yayın etiğine uyulduğu teyit edilmiştir. / This article has been reviewed by at least two referees and it has been confirmed that it is plagiarism-free and complies with research and publication ethics. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/asbi/policy>

Copyright © Published by Bolu Abant İzzet Baysal University, Since 2000 – Bolu

¹Dr., Özgür Yılmaz, ozguryilmaz955@gmail.com. (Sorumlu Yazar)

²Dr. Öğr. Üyesi, Erdoğan Altun, Avrasya Üniversitesi, erdogan.altun08@gmail.com.

1. Giriş

Bu çalışmada, FC Barcelona'nın Katalan kimliği ve bağımsızlık hareketiyle olan ilişkisi incelenmektedir. FC Barcelona, 29 Kasım 1899'da Joan Gamper tarafından kurulan ve zamanla Katalan kimliğinin önemli bir sembolü haline gelen bir futbol kulübüdür (Arrechea, 2012: 37). Kuruluşundan itibaren, Katalan milliyetçiliği ve bağımsızlık hareketiyle derin bağlar kurmuş olan FC Barcelona, sadece sportif başarılarıyla değil, aynı zamanda kültürel ve toplumsal etkileriyle de dikkat çekmiştir.

Katalonya'nın tarihsel süreçleri ve Katalan milliyetçiliğinin gelişimi, FC Barcelona'nın kimlik inşasında önemli bir rol oynamıştır. Özellikle Franco rejimi döneminde Katalan kültürünün baskı altına alınmasına rağmen, FC Barcelona, Katalan kimliğinin korunmasında ve yeniden canlanmasında kritik bir rol üstlenmiştir. Franco döneminde kulüp, Katalan kimliğini ve kültürünü temsil eden bir sembol olarak görülmüş ve bu nedenle rejimin baskısına karşı direnmiştir. 2010 sonrası dönemde ise Katalonya'daki bağımsızlık hareketinin güçlenmesiyle birlikte, FC Barcelona bağımsızlık yanlısı duruşunu açıkça ortaya koymuş ve bu süreçte aktif bir rol oynamıştır (Hunt, 2013: 58).

Çalışmanın amacı, FC Barcelona'nın Katalan kimliğinin inşasında ve bağımsızlık hareketindeki rolünü anlamak ve bu süreçlerin tarihsel bağlamını ortaya koymaktır. FC Barcelona'nın tarihsel gelişimi ve Katalan kimliğinin şekillenmesindeki etkisi, kulübün sportif başarıları ve kültürel katkıları üzerinden incelenmektedir. FC Barcelona'nın Katalan kimliği ve bağımsızlık hareketiyle olan ilişkisinin daha derinlemesine anlaşılması sağlanmakta ve kulübün Katalan toplumundaki yerini ve önemi vurgulanmaktadır.

FC Barcelona'nın kuruluşundan itibaren, kulübün Katalan kimliğinin inşasında ve korunmasında nasıl bir rol oynadığına dair detaylı bir analiz yapılmaktadır. Bu süreçte, kulübün sportif başarılarının yanı sıra, Katalan kimliğinin ve kültürünün korunmasına yönelik faaliyetleri de ele alınmaktadır. Ayrıca, kulübün Katalan milliyetçiliği ve bağımsızlık hareketiyle olan ilişkisi, tarihsel olaylar ve dönüm noktaları üzerinden değerlendirilmektedir. Franco rejimi dönemi, kulübün Katalan kimliğinin korunmasındaki mücadelesini ve bu süreçte yaşanan zorlukları ortaya koyarken, 2010 sonrası bağımsızlık hareketi döneminde FC Barcelona'nın aktif rolü ve kulübün bu süreçteki etkisi incelenmektedir.

1.1. Yöntem

Çalışmada karşılaştırmalı tarihsel analiz yöntemi kullanılmaktadır. Karşılaştırmalı tarihsel analiz, bir dönemin siyasi, sosyal ve ekonomik dönüşümlerini başka bir dönemle karşılaştırarak benzerlikleri ve farklılıkları belirlemeye yönelik bir yöntemdir. Bu yöntem, popülizmin erken dönemleri ile daha yakın popülizm dönemlerini, ilk demokratikleşme dönemleriyle daha sonraki demokratik geçişleri veya ekonomik krizlerle ilgili daha önceki deneyimleri daha yeni deneyimlerle karşılaştırmak için kullanılmaktadır. Amaç, bu tür fenomenlerin açıklanmasına yardımcı olan benzerlikleri ve farklılıkları belirlemektir. Olay temelli ve zaman serisi yöntemleri, seçimler, protestolar, gösteriler, siyaset-iş dünyası döngüleri, enflasyon ve diğer dalgalanmalar gibi sosyal ve siyasi fenomenleri karşılaştırmaktadır. Bu yöntem, belirli olayların zaman içindeki etkilerini ve bunların toplumsal yapı üzerindeki yansımalarını anlamak için kullanılmaktadır (Landman, 2022: 114).

2. Kültürel Çalışmalar ve Kimlik İnşası

Kültürel Çalışmalar, kültürel ürünler ve pratiklerin toplumsal değişim süreçlerindeki rolünü araştırmaktadır. Ayrıca, marjinalize edilmiş grupların direniş biçimlerini ve bu grupların kültürel ifadelerini incelemektedir. Bu, toplumsal değişim ve direnişin kültürel boyutlarını anlamak açısından önemlidir. Bu çalışmalar, tarihsel ve toplumsal bağlamlar içinde kültürel ürünler ve pratikleri analiz etmektedir. Belirli bir dönemin kültürel normlarını ve değerlerini anlamak, tarihsel ve bağlamsal inceleme gerektirmektedir. Bu, kültürel pratiklerin zaman içindeki evrimini ve değişimini anlamayı sağlamaktadır. Özellikle Louis Althusser gibi düşünürlerin çalışmaları, Kültürel Çalışmaların temel teorik dayanaklarından birini oluşturmaktadır. Althusser'in ideolojik aygıtlar kavramı, kültürün ekonomik ve siyasi yapılarla nasıl ilişkili olduğunu ve aynı zamanda bu yapıları nasıl etkileyip şekillendirdiğini anlamamıza yardımcı olmaktadır. Althusser'e göre, ideoloji yalnızca dil ve temsil yoluyla değil, aynı

zamanda maddi pratikler ve kurumlar aracılığıyla da işlev görmektedir. Bu, kültürel pratiklerin ve kurumların toplumsal normları nasıl meşrulaştırıp pekiştirdiğini anlamak açısından önemlidir (Turner, 2016: 35-36).

Gündelik yaşam pratikleri ve bu pratiklerin anlamları, Kültürel Çalışmaların odak noktasını oluşturmaktadır. Sinemaya gitmek, televizyon izlemek, yemeğe çıkmak gibi bireylerin belli etkinliklerde bulunma ve bu tür etkinlikler sırasında çeşitli nesnelere kullanma biçimleri, kültürel pratikleri meydana getirmektedir. Kültürel Çalışmalar, bireylerin belirli nesne ve etkinliklere verdikleri anlamları ve bu etkinlikler sırasındaki eylem biçimlerini incelemeyi amaçlamaktadır. Kültürel Çalışmalar, kültürel pratiklerin ve bu pratiklerin güçle olan ilişkisini incelemektedir. Örneğin, altkültürlere yönelik bir çalışma, Londra'daki genç ve beyaz çalışan kesimin sosyal pratiklerini, bu kesimin egemen sınıflarla olan ilişkisi bağlamında ele almaktadır. Bu tür analizler, altkültürlerin toplumsal güç dinamikleri içinde nasıl yer aldığını anlamaya çalışmaktadır. Kültürü tüm karmaşık biçimleri bağlamında anlamının yanı sıra, kültürün kendisini ortaya koyduğu sosyal ve siyasal bağlamı incelemeyi amaçlamaktadır. Bahsi geçen analizler, kültürel pratiklerin toplumsal yapı ve süreçlerle nasıl etkileşimde bulunduğunu anlamaya yönelik bir yaklaşımdır. Kültürel Çalışmalar, kültürel ifadelerin tarihsel ve toplumsal bağlamlarını anlamayı hedeflemektedir. Kültürel Çalışmalar, hem bir akademik çalışma hem de siyasal eylem ve eleştiri alanıdır. Bu alandaki bir çalışma, siyasal bir proje olacak şekilde genişletilebilir ve toplumsal değişim için bir araç olarak kullanılabilir. Bu, Kültürel Çalışmaların sadece teorik değil, aynı zamanda pratik bir boyutu olduğuna işaret etmektedir. Ayrıca, kültürel bilgi ile nesnel ya da evrensel bilgi arasındaki ayrılığı ortadan kaldırmak için bilgi dağılımının açık ve uzlaşmaya yönelik olmasına çalışmaktadır. Böylelikle, toplumda kabul edilen ve uygulanan kültürel bilgiyi eleştirel bir şekilde değerlendirmekte ve bilgi üretim süreçlerini daha şeffaf hale getirmeyi amaçlamaktadır (Mengü Çakar & Mengü, 2016: 333).

Kimlikler, değerleri ve davranışları düzenleyen bir dizi ahlaki önermeyle şekillenmektedir; bu nedenle kimlik inşası, kaçınılmaz olarak "doğru" ve "yanlış", istenir/istenmez, saf/bozulmuş gibi fikirleri içermektedir. Bu normlar mutlak ve kesin olarak sabitlenmiş değildir ancak sorgulanmalarını önlemek amacıyla zamanla değişmez gibi gösterilmektedir. Bu normları güvence altına almanın en güçlü yollarından biri, onları doğal olarak sunmaktır. Kan, beden, akrabalık, mevsimlerin döngüsü, ürün yetiştirme gibi doğal metaforlara dayanmak, bu normları güçlendirmek için sıkça kullanılmaktadır. Bu metaforlar derin bir etkiye sahiptir, ancak gerçekte sadece mecazlardan ibarettirler. Bilimsel metaforlar da önemini korumaktadır, ancak daha çok fikirleri meşrulaştırma alanında rol oynamaktadır. Bilgiye atfedilen yüksek prestij, bu durumun önemli bir sebebidir. Bilimsel olarak kanıtlanmış bir şeyin reddedilmesi zor olmaktadır. Bu nedenle, doğa bilimleri, beşeri bilimler ve sosyal bilimlerin dili, bu tür normları desteklemek için sıkça kullanılmaktadır. Bilimsel dilin yanı sıra, tablolar ve istatistikler gibi bilimsel temsiller de bu amaçla düzenli olarak başvurulan araçlardır (Schöpflin, 2001: 1-2).

Kolektif kimlik, klasik sosyolojik kavramlar üzerine temellenmiş bir olgudur: Durkheim'ın "kolektif bilinç", Marx'ın "sınıf bilinci", Weber'in *Verstehen*'i ve Tönnies'in *Gemeinschaft*'i. Bu köklere dayanan kavram, bir grubun "bizlik" duygusunu ele almakta ve grup üyelerinin etrafında toplandığı benzerlikleri veya ortak özellikleri vurgulamaktadır. Erken dönem literatürü bu özellikleri "doğal" veya "özel" nitelikler olarak ele almıştır. Bir kolektifin üyelerinin bu nitelikleri içselleştirdiği ve bu sayede sosyal aktörlerin kendilik duygusunu inşa ettiği tek bir toplumsal deneyim tek bir tuval üzerinde birleştiği varsayılmıştır. Son dönem çalışmaları, kolektif özelliklerin ve imgelerin özcülüğünü sorgulamaktadır. Anti-özcü araştırmalar, kimliğin toplumsal inşasını kolektif benliğin daha geçerli bir temeli olarak öne çıkarmaktadır. Diğer çalışmalar ise kolektif kategorizasyonun içsel problemlerine vurgu yaparak, birleşik grup deneyimleri argümanlarına postmodern bir meydan okuma sunmaktadır. Bu yeni yaklaşımlar, kolektif kimliğin değişken, inşa edilen ve farklı toplumsal bağlamlarda yeniden tanımlanan bir olgu olduğunu göstermektedir (Cerulo, 1997: 386-387).

Kimlik inşası, bireylerin veya grupların kendilerine anlam ve deneyim kaynağı olarak belirli kültürel özelliklere öncelik vererek anlam oluşturma sürecidir. Bu süreç, Castells'in tanımıyla, kültürel bir özelliğe veya bir dizi kültürel özelliğe dayalı olarak anlam inşası şeklinde gerçekleşir. Kimlik, toplumsal ve bireysel

düzyeyde, ilişkiler aracılığıyla şekillenir ve belirli normatif ve maddi unsurlarla bağlantılı sosyal yapılar tarafından oluşturulmaktadır (Castells, 2000: 9). Bu yapıların içinde yer alan aktörler, bu yapıları yeniden üretir ve bazen de dönüştürmektedir. Kimlik inşası, ayrıca direniş kimliği ve proje kimliği gibi kavramlarla da ele alınabilmektedir. Direniş kimliği, baskı ve tahakküm altında olan aktörler tarafından, toplumun egemen kurumlarının benimsediği ilkelere karşı alternatif ilkelere dayalı olarak inşa edilmektedir. Bu kimlik, sosyal, ekonomik, kültürel ve politik baskılara karşı bir direniş ve hayatta kalma stratejisi olarak ortaya çıkmaktadır. Öte yandan, proje kimliği, sosyal aktörlerin ellerindeki kültürel materyallere dayanarak yeni bir kimlik inşa edip, bu kimlik aracılığıyla toplumun genel yapısını dönüştürmeyi amaçladıkları bir süreçtir. Bu tür kimlikler, daha iyi bir toplum, iyi bir yaşam ve iyi bir siyasi düzen kurmayı hedefleyen sosyal hareketlerin öncülüğünde şekillenmekte ve toplumsal dönüşümü gerçekleştirmektedir (Alagha, Wertheim, David & de Haan, 2011: 24-25).

Kültürel Çalışmalar ve kimlik inşası, birbirleriyle yakından ilişkili iki kavramdır. Kültürel Çalışmalar, kültürel ürünler ve pratiklerin toplumsal yapılar, güç ilişkileri ve tarihsel bağlamlarla nasıl etkileşimde bulunduğunu incelerken, kimlik inşası bu süreçlerin bireyler ve gruplar üzerindeki etkisini ve bu etkiler sonucunda oluşan kimlikleri anlamaya çalışmaktadır. Kültürel Çalışmalar, toplumsal güç ilişkilerini ve bu ilişkilerin kültürel pratikler üzerindeki etkisini analiz etmektedir. Bu analizler, kimliklerin nasıl şekillendiğini, hangi güç dinamikleri tarafından etkilendiğini ve nasıl dönüştüğünü anlamaya yardımcı olmaktadır. Örneğin, egemen sınıfların ideolojileri, altkültürlerin kimliklerini nasıl şekillendirmekte ve bu kimlikler bu ideolojilere karşı nasıl direnir soruları üzerinde durulmaktadır (Johnson, 2007: 53). Ayrıca, Kültürel Çalışmalar, kültürel ürünleri ve pratikleri tarihsel ve toplumsal bağlamları içinde analiz ederek, belirli dönemlerin kültürel normlarını ve değerlerini anlamaya çalışmaktadır. Bu bağlamda, kimlik inşası sürecinin dinamik ve sürekli değişen bir süreç olduğunu göstermektedir. Direniş kimliği ve proje kimliği gibi kavramlar, Kültürel Çalışmaların sunduğu teorik çerçevelerle daha iyi anlaşılabilir. Direniş kimliği, baskı altında olan grupların toplumun egemen kurumlarına karşı alternatif değerler ve normlar geliştirerek kimliklerini inşa etme sürecini ifade ederken, proje kimliği, sosyal aktörlerin ellerindeki kültürel materyallere dayanarak yeni kimlikler inşa edip, toplumun genel yapısını dönüştürmeyi amaçladıkları süreci anlatmaktadır. Bu bağlamda, Kültürel Çalışmalar, kimlik inşasının karmaşıklığını ve çok boyutluluğunu anlamak için kritik bir araç sağlamaktadır (Cerezo, Cummings, Holmes & Williams, 2020: 74).

Spor ve daha özel olarak futbol toplumların kimlik inşasında önemli bir rol oynamaktadır. Spor ile kimlik inşasının görülebileceği örneklerden biri olimpiyatlardır. Olimpiyatların siyasi ve ideolojik yönlerinin ağır bastığı göz önüne alındığında, yirminci yüzyılın çağdaş olimpiyatlarının siyasetten, ideolojik kamplaşmalardan ve milliyetçilikten soyutlanamayacağı açıktır. Yakın tarihte önem kazanan ulusal ve uluslararası çaptaki tüm siyasi sorunların önemli bir kısmı, olimpiyat oyunlarında kristalleşmiştir. Dünya düzeni ve hakim siyaset anlayışları, olimpiyatlarla birlikte kendini tekrarlamakta ve yeniden üretmektedir. Bu bağlamda, yakın dönem dünya siyasi tarihini incelemeyen olimpiyatlardaki gelişmeleri anlamak pek mümkün değildir. Benzer şekilde, uluslar, topluluklar ve sosyal gruplar futbolu kimlik inşası ve temsil alanı olarak araçsallaştırmaktadır. Spor yoluyla inşa edilen kimlikler, ortaklığı veya farklılığı simgelemektedir. Spor, insanları bir araya getirerek bölgesel, ulusal, etnik ve sivil düzeylerde topluluk fikrinin oluşmasını sağlamaktadır. Kimliklerin ve topluluk ihtiraslarının inşası için spor, uygun bir zemin sağlamaktadır. Bölge, şehir ve ülke kaynaklı mekânsal bağlılık duygusu ve topluluk tarihi gibi kimlik unsurları, futbol yoluyla temsil edilmektedir (Zelyurt, 2022: 57).

Spor ve futbol vasıtasıyla bir kulübü, oyuncusunu, başkanını, renklerini vs. benimseme ve bunların taraftarlığı yoluyla yapılan bir modelleme, özdeşleşme biçiminin fazla bir zihinsel çaba sarf etmeden tatbik ediliyor oluşu, genç yaştaki kitlelerin neden bu kadar futbola yöneldiğini ve bu yolla kolaylıkla kimlik edindiğini de açıklamaktadır. Futbol, bir kimliğin kurucu unsurlarına yönelik olanakları fazlasıyla bünyesinde barındırmaktadır. Duygusal bağ kurulan kulübün güncel başarısı, başlıca rakiplerine üstünlük durumu, galibiyetler, unutulmayan maçlar ve goller, önemli futbolcu ve başkan örnekleri gibi camiaya ait konular, kimliği ve "biz" duygusunu canlı tutan unsurlardır. Bir kitle hareketine, taraftarlığa katılma, bu yolla özdeşleşme ve kimlik edinmenin katılan kişi açısından olumlu getirileri bulunmaktadır. Grupla veya ilgili toplulukla özdeşleşme de bu tip bir kazanım duygusuyla gerçekleşmektedir. Hayal kırıklığına

uğramış kişi için bir kitle hareketi ya bütün benliğin değişmesi imkanını veya kendi kişiliklerinde kaynağı bulunmayan, fakat yaşamaları için gerekli olan amaç, özgünme, güven, umut ve değer gibi nitelikler vaat etmektedir. Kişiler bu saiklerle bir siyasi ideoloji, dünya görüşü veya din kaynaklı görüşlere ve bu görüşleri savunan topluluklara bağlılık duygusu taşıyıp bir gruba dahil olmanın aidiyet hissini yaşamaktadır. Benzer sebeplerle kişi, bir futbol takımının taraftar grubunun fanatik üyelerinden biri haline gelebilmektedir. Bu eylemler, kişinin, kaynağı kendi dışında olan bir nevi sosyal sığınak, bağlılık, başarı, değer, duygu ve "biz" çatısı vadeden sosyal birimlerle ve grup kimlikleriyle özdeşleşme eğilimine işaret etmektedir. Sonuç olarak, futbol, kimlik inşası için güçlü bir araçtır. Toplumsal gruplar, futbolu kullanarak kimliklerini şekillendirmektedir. Bu süreç, futbolun yalnızca bir spor dalı olmanın ötesine geçip, toplumsal ve kültürel kimliklerin inşasında ve ifadesinde merkezi bir rol oynamasını sağlamaktadır (Zelyurt, 2019: 23).

3. Aşağıdan Tarih: Bir Halkın Tarihi Futbol ile Okunabilir mi?

Aşağıdan Tarih, tarih yazımında geleneksel olarak göz ardı edilen veya marjinalize edilen toplumsal grupların deneyimlerine ve perspektiflerine odaklanan bir yaklaşımdır. Bu kavram, 1960'larda köleler, işçi sınıfları, mahkumlar ve kadınlar gibi dışlanmış toplumsal grupların tarih yazımına dahil edilmesi gerekliliği ile ortaya çıkmıştır. 1970'lerde "aşağıdan tarih" olarak bilinen bu tarihçilik tarzı, tarih disiplini daha fazla demokratikleştirme amacı doğrultusunda gelişmiştir. 1970'ler ve 1980'ler boyunca, etnik gruplar, yerli halklar, çocuklar, yaşlılar, geyler, lezbiyenler ve diğer azınlıklar da bu listeye eklenmiştir (Chakrabarty, 2021: 186).

Aşağıdan Tarih, tarihin yalnızca sayısal çoğunluk veya egemen grupların hikayesi olmadığını vurgulamaktadır. Bir grup sayısal olarak üstün olsa bile, bu onların tarihinin "birincil" tarih olarak kabul edileceği anlamına gelmemektedir. Egemen anlatılar karşısında, marjinalize edilen grupların tarihi "ikincil" tarih veya "azınlık" tarihi olarak nitelendirilmeye devam edebilmektedir. Bu yaklaşım, tarihsel anlatılarda içerilen grupların deneyimlerini ve geçmişlerini, profesyonel tarihçiliğin olgu ve kanıt ölçülerine göre "daha az önemli" geçmişler olarak tanımlama eğilimine karşı çıkmaktadır. Aşağıdan tarih, bu tür marjinalize edilmiş ilişkileri "madun" geçmişler olarak adlandırmakta ve bu ilişkilerin bilinçli bir planın sonucu olmaktan ziyade, tarihinin bulup gün yüzüne çıkardığı belgelerde ortaya çıkan ve profesyonel tarihin amaçları açısından zorluk çıkaran çeşitli anları ve hususları temsil ettiğini savunmaktadır. Bu tarih yazım tarzı, Britanya aşağıdan tarih geleneğinde olduğu gibi, demokrasi mücadelesini madun tarihin olgularında temellendirmeyi amaçlamaktadır. Ayrıca, Ranajit Guha'nın Subaltern Studies grubunda izlediği gibi, seküler veya Marksist tarihyazımının dini indirgemeci yaklaşımlarına karşı direnmektedir. Bu, dini yalnızca seküler ve dünyevi insan ilişkilerinin çarpıtılmış bir tezahürü olarak görmeyen, daha kapsamlı bir tarih anlayışını savunmaktadır (Chakrabarty, 2021: 191-195).

Aşağıdan Tarih ve kimlik inşası, toplumsal ve bireysel kimliklerin tarihsel olarak nasıl şekillendiğini ve değiştiğini anlamak için kritik öneme sahiptir. 1980'ler ve 1990'lar boyunca, erken modern ve 19. yüzyıl İngiltere ve Britanya üzerine yapılan literatür, büyük ölçüde modernitenin ortaya çıkışına odaklanmıştır. Bu modernite, bireyin psikolojisinde, cinsel, ırksal ve ulusal kimliklerde ve bu yeni modern bireylere yanıt veren yeni bir tür ulus-devletin oluşumunda kendini göstermiştir. Aşağıdan Tarih yaklaşımı, geleneksel tarih yazımında marjinalize edilen grupların deneyimlerine ve perspektiflerine odaklanarak, bu tür kimliklerin nasıl şekillendiğini ve toplumsal yapıların bu kimlikler üzerindeki etkilerini incelemektedir. Örneğin, işçi sınıfları, kadınlar, etnik azınlıklar ve diğer dışlanmış grupların tarihini araştırmak, bu grupların kimliklerini nasıl inşa ettiklerini ve nasıl direndiklerini anlamak için önemlidir. Aşağıdan tarih, bu tür marjinalize edilmiş grupların tarihini ve deneyimlerini merkeze alarak, tarih yazımını daha demokratik ve kapsayıcı hale getirmektedir. Kimlik inşası, bireylerin ve grupların kendilerini nasıl tanımladıklarını ve bu tanımlamaların nasıl değiştiğini anlamak için Aşağıdan Tarih yaklaşımını kullanmaktadır. Toplumsal ve kültürel kimlikler, genellikle güç ilişkileri, toplumsal yapılar ve tarihsel bağlamlar aracılığıyla şekillenmektedir. Bu bağlamda, aşağıdan tarih, kimlik inşasının dinamik ve karmaşık doğasını vurgular ve bu sürecin bireysel ve kolektif düzeylerde nasıl gerçekleştiğini anlamamıza yardımcı olmaktadır. Sonuç olarak, aşağıdan tarih ve kimlik inşası, toplumsal ve bireysel kimliklerin

tarihsel olarak nasıl şekillendiğini ve değiştiğini anlamak için birbirleriyle yakından ilişkili iki kavramdır. Bu iki yaklaşım, tarih yazımını daha kapsayıcı ve demokratik hale getirirken, aynı zamanda kimliklerin nasıl inşa edildiğini ve dönüştüğünü anlamamıza da yardımcı olmaktadır (Hitchcock, 2004: 296).

Spor tarihçileri genellikle teorik meseleleri açıkça tartışmalar da, modernleşme, hegemonya, feminizm ve söylem gibi teorik kavramları sorularını çerçevelemek için kullanmaktadır. Bu bağlamda, Aşağıdan Tarih ve spor arasındaki ilişki, sporun toplumsal kimliklerin inşasında ve ifade edilmesinde nasıl bir rol oynadığını anlamak için önemlidir. Spor, yalnızca bir rekreasyon aracı olmanın ötesine geçerek, kimlik inşasında ve toplumsal aidiyet duygusunun oluşmasında merkezi bir rol oynamaktadır. Aşağıdan Tarih yaklaşımı, işçi sınıfı, kadınlar, etnik azınlıklar ve diğer marjinalize edilmiş grupların sporla olan ilişkisini araştırmaktadır. Bu grupların spor aktiviteleri, sadece bir eğlence aracı değil, aynı zamanda toplumsal kimliklerin inşasında ve ifade edilmesinde önemli bir rol oynamaktadır (Day & Vamplew, 2018: 1716). Aşağıdan Tarih ve spor, toplumun alt katmanlarının deneyimlerini ve perspektiflerini ortaya çıkararak, tarih yazımına yeni bir boyut kazandırmaktadır. Aşağıdan Tarih, genellikle marjinalize edilen veya tarih yazımında göz ardı edilen grupların seslerini merkeze almaktadır. Spor tarihine bu açıdan bakıldığında, sporun yalnızca elit veya profesyonel seviyedeki başarılarıyla değil, aynı zamanda geniş halk kitlelerinin günlük yaşamında nasıl bir rol oynadığıyla da ilgilenmektedir (Adams & Cronin, 2019: 1131).

Futbol, toplumsal ve kültürel kimliklerin inşasında önemli bir rol oynar ve bu bağlamda bir bölgenin sosyal, ekonomik ve politik dinamiklerini anlamak için kullanılabilir. Futbol, bir bölgenin sosyal yapılarının ve kimliklerinin anlaşılmasında merkezi bir rol oynamaktadır. Örneğin, bir bölgedeki futbol kulüplerinin kuruluşu, bu kulüplerin üyelerinin sosyo-ekonomik geçmişleri ve kulüplerin yerel topluluklarla olan ilişkileri, o bölgenin sosyal tarihine dair önemli ipuçları sunmaktadır. İşçi sınıfının futbol kulüpleri üzerinden dayanışma ve kimlik oluşturma süreçleri, toplumsal aidiyetin nasıl şekillendiğini göstermektedir. Futbol, aynı zamanda bir bölgenin ekonomik dinamiklerini de yansıtabilir. Örneğin güçlü bir ekonomiye sahip bölgelerdeki futbol takımları genellikle daha prestijli liglerde mücadele etmektedir. Futbol kulüplerinin finansman kaynakları, sponsorluk anlaşmaları ve maç gelirleri, bölgenin ekonomik yapısına dair bilgiler sunmaktadır. Örneğin, bir bölgenin ekonomik durumu, futbol kulüplerinin başarısı ve devamlılığı üzerinde doğrudan etkili olabilir. Bu ekonomik ilişkiler, bölgenin genel ekonomik tarihi ile paralellikler taşıyabilir. Futbol, politik ve kültürel bağlamda da bir bölgenin tarihini okumak için kullanılabilir. Futbol maçları, politik gösteriler ve toplumsal hareketler için bir arena haline gelebilir. Örneğin, diktatörlük dönemlerinde futbol stadyumları, halkın politik tepkilerini ifade ettiği yerler olabilir. Aynı şekilde, kültürel kimlikler ve milliyetçilik, futbol üzerinden güçlenebilir ve ifade edilebilir. Bölgedeki etnik gruplar, göçmen topluluklar ve yerel halkın futbol üzerindeki etkileri, kültürel tarihin anlaşılmasında önemli bir rol oynar. Sonuç olarak, Aşağıdan Tarih aracılığıyla futbol üzerinden bir bölgenin tarihini okumak faydalı olabilir. Futbol, sosyal, ekonomik ve politik dinamiklerin bir yansıması olarak, bir bölgenin tarihine dair derin ve anlamlı bilgiler sunar. Bu yaklaşım, tarih yazımının daha kapsayıcı ve çeşitli bir perspektifle ele alınmasına katkıda bulunur ve toplumsal kimliklerin inşasında sporun merkezi rolünü vurgular.

4. Barcelona FC, Bağımsızlık Hareketi ve Katalan Kimliği

FC Barcelona, 29 Kasım 1899'da Joan Gamper tarafından kurulan bir futbol kulübüdür. Kulübün kuruluşu, Barcelona'da yaşayan yabancı ve yerli futbolseverlerin bir araya gelerek bir takım oluşturma isteğiyle başlamıştır. Kurucu üyeler arasında İngilizler, İsviçreliler ve Katalanlar bulunmuştur. Kulübün kuruluş amacı, futbolu Barselona'da yaymak ve geliştirmektir. FC Barcelona'nın ilk yılları, kulübün kimliğini ve yerel toplulukla olan bağlarını şekillendirmiştir. 1902 yılında kulüp, ilk büyük başarısını Katalan Kupası'nı kazanarak elde etmiştir. Bu dönemde kulüp, yerel liglerde ve turnuvalarda mücadele ederek kendini kanıtlamıştır. Kulübün erken dönemlerinde Joan Gamper, sadece kurucu değil, aynı zamanda oyuncu ve yönetici olarak da önemli bir rol oynamıştır (The History of Barcelona, t.y.).

1910'lu yıllarda FC Barcelona, İspanya'nın en başarılı futbol kulüplerinden biri haline gelmeye başlamıştır. 1910 ve 1912 yıllarında İspanya Kupası'nı (Copa del Rey) kazanarak ulusal düzeyde büyük başarılar imza atmıştır. Bu dönemde kulübün popülaritesi artmış ve taraftar kitlesi genişlemiştir. 1920'li yıllar, FC Barcelona için önemli bir dönüm noktası olmuştur. Joan Gamper, kulübün finansal ve sportif başarılarını

sağlamlaştırmak için yoğun çaba göstermiştir. 1922 yılında kulüp, Les Corts Stadyumu'na taşındı ve bu kulübün büyümesi için önemli bir adımdır. Gamper, kulübün profesyonel bir yapıya kavuşmasını sağlamış ve FC Barcelona, İspanya'nın en prestijli kulüplerinden biri haline gelmiştir. 1930'lu yıllar, İspanya İç Savaşı'nın etkileri nedeniyle FC Barcelona için zorlu bir dönemdir. Savaş sırasında kulüp, büyük mali sıkıntılar yaşamış ve birçok oyuncusunu kaybetmiştir. Ancak, savaş sonrası dönemde kulüp toparlanarak başarılarına devam etmiştir. 1940'lı yıllarda FC Barcelona, La Liga şampiyonlukları ve İspanya Kupası zaferleri ile adını duyurmuştur. 1950'li yıllar, Macar oyuncu László Kubala'nın transferiyle FC Barcelona için bir başka önemli dönüm noktası olmuştur. Kubala'nın liderliğinde kulüp, 1952 ve 1953 yıllarında La Liga şampiyonluklarını kazanmıştır. Ayrıca, 1958 yılında Fuar Şehirleri Kupası'nı kazanarak uluslararası alanda da başarı elde etmiştir (The History of Barcelona, t.y.).

1970'li yıllar, Johan Cruyff'un FC Barcelona'ya transferiyle kulübün tarihinde yeni bir sayfa açmıştır. Cruyff, kulüpte hem oyuncu hem de teknik direktör olarak büyük etkiler bırakmıştır. Cruyff'un futbol felsefesi, kulübün oyun tarzını ve altyapısını şekillendirmiştir. 1974 yılında Cruyff liderliğinde kulüp, La Liga şampiyonluğunu kazanmıştır. 1990'lı yıllar, Johan Cruyff'un teknik direktörlüğünde "Dream Team" olarak bilinen dönemi başlatmıştır. FC Barcelona, bu dönemde dört La Liga şampiyonluğu ve 1992 yılında ilk UEFA Şampiyonlar Ligi zaferini kazanmıştır. Bu dönem, kulübün modern futbol sahnesindeki yerini sağlamlaştırmıştır. 2000'li yılların başında Lionel Messi'nin yükselişi, FC Barcelona'nın modern tarihindeki en önemli gelişmelerden biri olmuştur. Messi, kulüpte oynadığı süre boyunca sayısız rekor kırmış ve birçok başarıya imza atmıştır. FC Barcelona, bu dönemde birçok La Liga, İspanya Kupası ve UEFA Şampiyonlar Ligi zaferi kazanmıştır (The History of Barcelona, t.y.). Sonuç olarak, FC Barcelona'nın tarihi, sadece sportif başarılarla değil, aynı zamanda kulübün kültürel ve toplumsal etkileriyle de şekillenen zengin bir geçmişe sahiptir. Kuruluşundan günümüze kadar geçen süreçte kulüp, hem yerel hem de uluslararası arenada büyük bir etki yaratmıştır. Yani Barcelona'nın tarihi Katalan tarihi ile doğrudan ilişkilidir.

Katalan tarihi ve bölgedeki hareketlilik daha önceki dönemlere dayansa da çalışmada FC Barcelona örneği incelendiğinden ötürü kulübün kuruluş tarihi olan 1899 ile başlayan bir sınırlamaya gidilmiştir. Katalan milliyetçiliğinin tarihini ve Katalonya'da ulusal kimliğin oluşumunu anlamak için, 19. yüzyıldan itibaren ortaya çıkan tarihsel süreçlere bakmak gereklidir. Katalan milliyetçiliği, birçok diğer Avrupa milliyetçi hareketi gibi 19. yüzyılda modern bir siyasi hareket olarak kök salmıştır. Bu süreçler, günümüz Katalan milliyetçiliği üzerinde kalıcı etkiler bırakmıştır. Özellikle liberal demokrasinin yerleşmesi, İspanyol devletinin desantralize edilmesi ve Avrupa entegrasyonu gibi modern bağlamlar, bu tarihin anlaşılmasında kritik öneme sahiptir. Katalan milliyetçiliği, 19. yüzyılda kültürel bir yeniden doğuş hareketi olan *Renaixença* ile yakından ilişkilidir (Etherington, 2010: 1825). Bu hareket, yalnızca dilsel bir yeniden canlanma ve modern bir edebi dilin inşası ile sınırlı kalmamış, aynı zamanda Katalan ulusal yurdunun (*pàtria*) sembolik inşasına da katkıda bulunmuştur. Bu süreç, kırsal, geleneksel, muhafazakâr ve dini değerler üzerine inşa edilmiştir. 19. yüzyılda Katalonya'da gerçekleşen kültürel ve siyasi yeniden doğuş hem kentsel hem de kırsal elitler arasındaki sınıf ittifakları bağlamında anlaşılabilir. Bu süreç, aynı zamanda endüstriyel kapitalizmin ihtiyaçları doğrultusunda Katalonya'nın bölgesel birliğini sağlamayı amaçlamıştır. Tarihçi Josep-Maria Fradera'ya göre, bu ulusal toprak inşası süreci, sadece sınıf ittifaklarıyla değil, aynı zamanda Katalonya'nın endüstriyel kapitalizme uyum sağlama çabalarıyla da ilgilidir. Katalan milliyetçiliğini analiz etmek ve açıklamak için çeşitli yaklaşımlar vardır. Katalan milliyetçiliği üzerine yapılan çalışmalar genellikle iki ana yaklaşım arasında sınıflandırılmaktadır: perennialist ve modernist yaklaşımlar. Perennialist yaklaşımlar, Katalan milliyetçiliğini, Katalan ulusunun yüzyıllardır var olan bir bilinç olarak yeniden canlanması olarak görmektedir. Öte yandan, modernist yaklaşımlar, Katalan ulusunun ve milliyetçiliğinin modern bir olgu olduğunu savunmaktadır. Katalan milliyetçiliği, 19. yüzyılın sonlarında ve 20. yüzyılın başlarında siyasi olarak konsolide olmuştur. Bu dönemde, Katalonya'daki dört vilayetin bir araya gelmesiyle oluşan *Mancomunitat*, Katalan milliyetçiliğinin siyasi taleplerini kısmen karşılamıştır. Ancak, General Primo de Rivera'nın diktatörlüğü bu ilerlemeleri durdurmuştur. İkinci Cumhuriyet döneminde, Katalan milliyetçiliği daha sol bir çizgiye kaymış ve kendi kendini yönetme kurumlarını yeniden kurmuştur. Ancak, İç Savaş ve Franco'nun diktatörlüğü bu ilerlemeleri ortadan kaldırmış ve Katalan kültürel ve siyasi ifadelerini bastırmıştır. Katalan milliyetçiliği, tarihi süreçler ve

sembolik inşa üzerinden anlaşılabilir. 19. yüzyıldan itibaren Katalonya'da ortaya çıkan kültürel ve siyasi yeniden doğuş, günümüz Katalan kimliğinin temellerini atmıştır. Bu süreç, Katalonya'nın tarihi, kültürel ve ekonomik farklılıklarını vurgulayan bir ulusal kimlik oluşturmuştur. Katalan milliyetçiliği, tarih boyunca çeşitli zorluklar ve engellerle karşılaşmış, ancak her seferinde yeniden doğmuş ve güçlenmiştir (Etherington, 2004: 135-139).

FC Barcelona, bu modern Katalan milliyetçiliğinin şekillendiği yıllarda kurulmuştur. Kulüp, Katalonya ve Katalan ulusal kimliği arasındaki tarihsel bağlantı, FC Barcelona'nın kendi tarihleri ve arşiv kayıtlarında vurgulanmıştır. Bu belgeler, kulübün Barcelona, Katalonya ve Katalan milliyetçiliği hakkındaki fikirleri teşvik etmek için nasıl mobilize edildiğine dair bilgiler sunmaktadır. FC Barcelona'nun tarihine baktığımızda, kulübün Katalan kimliğinin inşasında oynadığı rol açıkça görülmektedir. Kulüp, sadece sportif başarılarıyla değil, aynı zamanda Katalan kimliğinin sembolü olarak da önemli bir yere sahiptir. Katalonya'nın dil, kültür ve siyasi özerklik taleplerinin bir ifadesi olarak FC Barcelona, Katalan milliyetçiliğinin güçlü bir temsilcisidir (Shobe, 2008: 334). İlk on yılda kulüple ilişkili olanların çoğu yabancı ülkelerden geldiği için, FC Barcelona başlangıçta Katalonya ve İspanya'nın siyasi meselelerine karışmak istememiştir. Ancak kısa süre içinde FC Barcelona, Katalonya ve Katalanizm ile de özdeşleşmiştir. 1910 yılında kulüp arması, Katalan bayrağını (sarı zemin üzerine dört kırmızı şerit) ve Katalonya'nın azizi olan St. Jordi'nin (George) haçını içerecek şekilde yeniden tasarlanmıştır. Kulübün varlığının on yılı içinde, sporun ve politikanın aynı kültürel kimliğin bir parçası olabileceğini öneren büyük bir güç haline geldiğini belirtmektedir (Shobe, 2008: 335).

1917'de FC Barcelona, Katalonya ile bağlarını güçlendirmek için Katalanca'yı kulübün resmi dili olarak belirlemiştir. O zamana kadar kulüp, tüm resmi işlerinde Kastilya dilini kullanmıştır. Aynı yıl, kulüp, Madrid'deki merkezi otoritelerin toplu olarak kutlanmasına izin vermediği Katalonya'nın ulusal bayramı olan 11 Eylül'de la Diada Nacional de Catalunya'yı kamuya açık olarak anma geleneğini başlatmıştır. 1918'de FC Barcelona, Katalonya'nın özerkliği için yapılan La Liga Regionalista kampanyasını açıkça desteklemiştir. Kulüp belgeleri, o dönemde kulübü takip eden çoğu taraftar için bunun bir tür Katalan vatanseverliği ifadesi olduğunu iddia etmiştir. Şubat 1923'te, kulübün ilk marşı yazılmış ve "spor ve vatanseverlik bizi güç dolu bir kucaklamada birleştirdi" ifadesini içermiştir. Kulübün söylemi, Katalonya ile güçlü bir sivil, siyasi ve sosyal bağ kurulduğunu göstermektedir. Eylül 1923'te, General Miguel Primo de Rivera'nın öncülüğünde bir askeri darbe ile İspanyol hükümeti ele geçirilmiştir. Katalonya ve Bask Ülkesi'nde çeşitli baskı yöntemleri uygulanmıştır. Katalan yönetim otoritesi kaldırılmış, siyasi ve kültürel kurumlar bastırılmış, Katalan bayrağı yasaklanmış, eğitim politikası Madrid'de merkezileştirilmiş ve dil hakları ortadan kaldırılmıştır (Shobe, 2008: 336).

Askeri diktatörlük, Katalan kimliğinin en temel sembollerine yönelik bir "zulüm" uygulamıştır. Bu kontrol, FC Barcelona'ya çeşitli şekillerde ulaşmıştır; stadyumda Katalan bayrağının kullanılmasının yasaklanması, tüm üyelik dosyalarının polise kaydedilmesi ve kulübün duyurularında İspanyolca kullanma zorunluluğu gibi. Bu baskının Katalanist hareketi güçlendirdiği ve Katalan dili ve bayrağının "kolektif semboller" olarak önemini arttırdığı teorize edilmiştir. Benzer şekilde, FC Barcelona'nın bir Katalan kurumu olarak rolü yoğunlaşmıştır. Kulübün socios sayısı diktatörlük sırasında önemli ölçüde artmıştır. Bazıları, kulübün Katalanizm ifadesi için bir araç olarak rolünün, siyasi durum nedeniyle daha önemli hale geldiğini savunmuştur. 14 Haziran 1925'te evinde oynanan bir maçta, Barcelona taraftarları İspanyol milli marşı boyunca ıslık çalarak protesto etmiştir. Bu kolektif direniş eylemi, kulüp, takım ve Les Corts stadyumu tarafından kolaylaştırılmıştır. Ancak, bu direniş cezasız kalmamıştır. Devlet otoriteleri, Les Corts'u altı ay süreyle kapattı ve Hans Gamper'in kurucusu olduğu kulübün başkanlığından istifa etmesini zorlamıştır. Primo de Rivera'nın yönetimi 1930'da sona ermiş ve 1931'de bir İspanyol cumhuriyeti kurulmuştur. FC Barcelona'nın kendi tarihi, kulübün Özerklik Statüsü kampanyasını açıkça desteklediğini öne sürmektedir. FC Barcelona'nın gelişim yıllarında, özellikle Primo de Rivera diktatörlüğü boyunca Katalan milliyetçi hareketlerini destekleme kararı, kulübün Katalonya ile olan bağlarını sağlamlaştırmaya yardımcı olmuştur (Shobe, 2008: 336).

İspanya İç Savaşı iki yılı aşkın bir süre devam ettikten sonra, 26 Şubat 1939'da Franco'ya sadık birlikler Barselona'ya girmiş ve şehri işgal etmiştir. Nisan 1939'a gelindiğinde Franco, İspanya'da faşist bir

diktatörlük kurarak iktidarı ele geçirmiştir. Franco, Kastilya diline odaklanmış tek bir İspanyol kimliği oluşturmayı hedeflemiştir. Rejimi, İspanyol toplumunun her unsurunu merkezileştirmeye yönelik bir çaba ve bölgelerin kurumlarını ve kültürel sembollerini yok ederek bölgesel kimlikleri ortadan kaldırmayı amaçlayan bir kampanya başlatmıştır. Rejim, Katalan dilinin kamuya açık ve yazılı olarak kullanılmasını tüm biçimleriyle kesinlikle yasaklamıştır. Ayrıca, Katalan özerk hükümeti de kaldırılmıştır. Franco'nun rejimi, Katalan kültürüne dair üniversite derslerini ve eğitim materyallerini de ortadan kaldırmıştır. Yaklaşık 3.800 kişi Franco rejimine sadakatsizlikleri nedeniyle idam edilmiştir. Rejim, Katalan bayraklarının, anıtlarının ve müziğinin sergilenmesini yasaklamış ve toplanma özgürlüğünü ciddi şekilde kısıtlamıştır. Bu önlemler, sadece Katalanizmi boğmakla kalmayıp, Katalan kültürünü ve ayrı bir Katalan kimliğinin her türlü izini kökünden yok etmeyi amaçlamıştır. Bu baskı, Franco'nun devlet kurumları üzerindeki merkezi kontrolünü spor kurumlarına da yaymasıyla futbol dünyasına da uzanmıştır (Shobe, 2008: 337).

Savaş sonrası dönemde, FC Barcelona'ya yönelik baskılar artmış ve Primo de Rivera döneminde olduğu gibi benzer baskılar uygulanmaya başlanmıştır. Rejim, Katalan bayrağını yasaklamış ve FC Barcelona'nun armasını değiştirmiştir. Özellikle, yetkililer Katalonya'nın ulusal bayrağını, yeni İspanyol devletinin bayrağını temsil eden sarı zemin üzerine iki kırmızı çubukla değiştirmiştir. Spor Bakanlığı, Consejo Nacional de Deportes, tamamen Franco'nun atadığı kişilerden oluşmuş ve İspanya'daki spor yaşamının tüm operasyonları üzerinde tam kontrol sağlamıştır. Franco ayrıca kulüp başkanlarını, daha önce serbest seçimlerle *socios* (ücretli kulüp üyeleri) tarafından seçilen başkanların yerine kendi atadığı kişilerle değiştirmiştir. 1940'ta diktatörlük, FC Barcelona'nın başkanlığına Franquismo'yu destekleyen Katalan Enric Piñeyero'yu atamıştır. Bu dönemde ve diktatörlüğün büyük bir kısmında, kulübün resmi kamu söylemi Katalonya ile olan bağıni koparmıştır. Maçlardan önce, oyuncuların faşist selam vermeleri zorunlu kılınmıştır. Bu kısıtlamaların yanı sıra, Franco'nun rejimi tüm bölgesel spor kulüplerinin isimlerinin Kastilya diline çevrilmesini zorunlu kılmıştır. Bu nedenle, Football Club Barcelona, Barcelona Club de Futbol ve Athletic Club Bilbao, Atletico Bilbao olarak değiştirilmiştir. Bu eylemler, Franco'nun Katalonya'ya yönelik genel politikasıyla uyumlu olarak, FC Barcelona'yı siyasi ve kültürel kimliğinden arındırmayı amaçlamıştır (Shobe, 2008: 337).

Eylül 1977'de, FC Barcelona'nın başkanı Augstí Montal, demokrasiye geçiş döneminde görevinden istifa etmiştir. Bu istifa beklenmedik bir şekilde gerçekleşmiş ve kulübü yeni dönemde kimin yöneteceği konusunda belirsizlik yaratmıştır. FC Barcelona, İspanya'da ve Avrupa'da nadir görülen bir yapıya sahip olup, ne tek bir birey ya da sahipler grubu tarafından ne de hissedarlar tarafından sahiplenilmektedir. Bunun yerine, kulüp, üyeleri tarafından sahiplenilen bir spor kulübüdür. Bu üyeler, yıllık aidat ödeyerek bu ayrıcalığa sahip olan *socios* olarak adlandırılmaktadır. *Socios*, kulübün işlerini yöneten başkanı demokratik olarak seçmektedir. Bu şekilde, FC Barcelona'nın başkanı, özel bir kulübün başkanının aksine doğrudan taraftar tabanına bağlıdır. İspanya'da demokrasi yeniden tesis edildikten sonra, FC Barcelona başkanlığı için demokratik seçimler de tekrar başlamıştır. Kulüple derin ve uzun süreli bağları olan birkaç aday, yeni dönemin ilk başkanı olmak için favori olarak ortaya çıkmıştır. Bu grup içinde, kulübe nispeten yeni katılan ve Katalan burjuvazisine yabancı olan Josep Lluís Núñez de bulunmaktadır. Núñez, Katalonya'nın en büyük inşaat şirketi olan *Núñez y Navarro*'nun başkanıdır. İspanya ve Katalonya'da büyük siyasi değişimlerin yaşandığı bu dönemde, FC Barcelona *socios*ları, en az "katalanista" aday olan Núñez'i kulübün başkanı olarak seçmiştir. Önümüzdeki 22 yıl boyunca, Núñez, kulübü bir spor/ekonomik kurum olarak tanıtmış ve kulübün kültürel/ulusal bir kurum olarak rolünü azaltmaya çalışmıştır (Shobe, 2008b: 91).

Josep Lluís Núñez, FC Barcelona'yı kendi kontrolünde tutmak ve kulübü belirli siyasi figürlerin veya partilerin etkisinden uzak tutmak için sürekli çaba sarf etmiştir. Núñez, FC Barcelona'yı milliyetçi söylemleri ilerletmek için harekete geçirmeye çalışan siyasi figürlerle mücadele etmiştir. 1980 yılında, Jordi Pujol, Katalonya'nın bölgesel yönetim organı olan Generalitat'ın başkanı seçilmiştir. Núñez ve Pujol, yaklaşık 20 yıl boyunca FC Barcelona ve Generalitat'ın başkanlıklarını üstlenmiştir. Bu süre zarfında, Pujol sürekli olarak FC Barcelona'yı CiU ve bölgesel hükümet ile ilişkilendirmeye çalışmış ancak Núñez bu

çabalara sürekli olarak direnmiştir. Pujol ve CiU (Convergence and Union), Núñez'in Barça gibi önemli bir Katalan kurumunun başında olmasını istememiştir. FC Barcelona'nın siyasi bağımsızlığı söylemini sürdürmesine rağmen, Núñez, Yönetim Kurulu'na çeşitli siyasi partilerden kişileri seçmiştir. Núñez, bunu herhangi bir partiye karşı tarafgirlik yapmadığının kanıtı olarak sunmuştur. Ancak eleştirilenler, Núñez'in yönetim kurulu üyelerini belirli siyasi partilerden seçmesinin, iddialarının aksine, siyaseti oynadığını kanıtladığını savunmuştur. Núñez ayrıca, partiler ve diğer yönetim organları ile ilişkileri geliştirmek için çeşitli siyasi partilerden insanları da getirmiştir. Núñez'in dengeli bir yönetim kurulu oluşturma çabasıyla getirdiği kişilerden biri, Katalan Sosyalist Parti üyesi Jaume Sobrequés'tir. Sobrequés, Núñez'in Barça'yı CiU'nun etkisinden uzak tutmak istediğini açıkça belirtmiştir. Katalan Sosyalist Parti, CiU'nun gücünün FC Barcelona'ya ulaşmamasından memnundur ve bunu Generalitat'ın gündemini yavaşlatmanın bir yolu olarak görmüştür. Núñez, açıkça bir siyasi parti ile ilişkilendirilmemiş olmasına rağmen, popüler olarak muhafazakar İspanyol milliyetçi partileri ile ilişkilendirilmiştir. Belirli partilerle olan ilişkileri tartışma konusu olmuştur (Shobe, 2008b: 93).

Josep Lluís Núñez, FC Barcelona'yı bir iş gibi yönetmiş ve genel olarak başarılı olmuştur. Gayrimenkul uzmanlığını kullanarak kulübün varlıklarını büyük ölçüde artırmıştır. Núñez döneminde, FC Barcelona Avrupa'nın en zengin kulüplerinden biri haline gelmiştir. Kulüp için kazandığı para, elit futbolcuların küresel pazarında harcanmıştır. Sahada, kulüp tarihindeki en başarılı dönemini yaşamıştır. Núñez, dünyanın en yetenekli ve en ünlü oyuncularını FC Barcelona'ya getirmiştir. 1982'de, kulüp Arjantinli forvet Diego Armando Maradona'yı transfer etmiştir. Maradona'nın geldiği yıl, FC Barcelona İspanya Kupası finalinde Real Madrid'i yenmiştir. Ancak, FC Barcelona'nın en büyük başarılarının anahtarı, 1988'de takımın menajeri olarak geri dönen Johann Cruyff olmuştur. Cruyff yönetiminde, takım dört kez üst üste lig şampiyonluğu kazanmış ve kulüp tarihinde ilk kez 1992'de Avrupa Kupası'nı (1992-93 sezonunda Şampiyonlar Ligi olarak yeniden adlandırılan yarışma) kazanmıştır. Bu zafer, Cruyff'u yüceltmiş ve Núñez'in bir sonraki seçimde kolayca kazanmasını sağlamıştır. 1990'ların başı ve ortaları, takım için sahada büyük başarıların yaşandığı bir dönem olmuştur. Ancak, Núñez kulüp dışındaki kurumlar ve bireylerle giderek daha fazla çatışmaya başlamıştır. Generalitat, Ajutament (şehir hükümeti) ve basın ile zaten gergin olan ilişkileri daha da kötüleşmiştir. Núñez, ikonik oyuncu ve koç Johann Cruyff ile de çatışmaya girmiştir. İlişkileri bozulmuş ve 1996'da Cruyff kulüpten ayrılmıştır. Bu durum, basın ve diğerlerinin, FC Barcelona'nın Núñez'i veya Cruyff'u destekleyen kamplar olarak bölündüğünü tartışmasına yol açmıştır. Bu kamplar, kulüp içinde oldukça dengeli ve köklü hale gelmiştir - Núñez taraftarları (*Nunistas*) ve Cruyff taraftarları (*Cruyffistas*). Bu dinamikler, 2003'te Joan Laporta'nın kazandığı seçim sırasında hâlâ aktiftir. Núñez'in görev süresinin sonu, stadyumun etrafındaki alanı yeniden geliştirme teklifinin başarısız olmasıyla hızlanmıştır. *Projecte Barça 2000* olarak adlandırdığı bu plan, sadece futbol alanını genişletmeyi değil, aynı zamanda bir eğlence parkı ve atletik park geliştirmeyi de içermiştir. Belki de Núñez, *Projecte Barça 2000*'i hem kulüp başkanı hem de kentsel inşaat büyüğü olarak mirasını pekiştirme fırsatı olarak görmüştür. Ancak projenin çöküşü, planın kendisiyle ilgili anlaşmazlıkların yanı sıra, planın sunumu ile ilgili ortaya çıkan anlaşmazlıklarda yatmaktadır (Shobe, 2008b: 95).

2003 yılında yapılan FC Barcelona başkanlık seçimi, İspanya'nın demokratik döneminde Núñez veya onun politikalarının doğrudan devamını temsil eden birinin yer almadığı ilk seçimdir. Yarışa diğer adaylardan sonra katılan Joan Laporta, anti-Núñez blokunun sözcüsü olan *Elefant Blau*'nun (Mavi Fil) bir üyesi olarak bilinmektedir. *Elefant Blau*, daha önce Núñez'e karşı güvensizlik oyları çağrısında bulunmuştur (Shobe, 2008b: 97). 15 Haziran 2003'te Joan Laporta, FC Barcelona başkanlığına kulüp tarihindeki en büyük farkla seçilmiştir. Laporta yönetiminde, FC Barcelona hem Katalonya'nın kulübü olarak hem de küresel bir süper marka olarak eşzamanlı olarak tanıtılmıştır. Açıkça Katalanist politikaların benimsenmesi, Núñez/Gaspard dönemleriyle açık bir kopuş olarak hizmet etmiştir. Laporta, kulübü Katalan kültürünün ve kimliğinin bir sembolü olarak yeniden tanıtmıştır. Bu strateji, Katalan kimliğini ve değerlerini kulüp içinde ve dışında vurgulayan politikalarla desteklenmiştir. Laporta yönetiminde FC Barcelona, küresel bir süper marka olarak tanıtılmıştır. Bu, kulübün dünya çapında tanınmasını ve desteklenmesini sağlamak amacıyla geniş kapsamlı bir pazarlama kampanyası ile gerçekleştirilmiştir. Bu kampanya, kulübün sadece bir spor takımı olarak değil, aynı zamanda bir kültürel ve sosyal fenomen olarak da konumlandırılmasını içermektedir.

Laporta'nın liderliğinde, kulüp hem Katalan kimliğinin bir simgesi hem de küresel bir marka olarak önemli bir yer edinmiştir (Shobe, 2008b: 98).

2010 sonrası dönemde Katalonya'da yaşanan bağımsızlık hareketleri Barcelona kulübü ve kimlik inşası süreçlerinde öne çıkan olgular olmuştur. 2010 sonrası Katalan bağımsızlık hareketi, 2008 ekonomik krizinin yarattığı memnuniyetsizlikle güçlenmiş ve 2017'deki tartışmalı bağımsızlık referandumu ile doruk noktasına ulaşmıştır. Ancak, 2017'den önce de bağımsızlık hareketi önemli gelişmeler yaşamıştır. 2006 yılında, Katalonya'ya daha fazla kültürel ve siyasi haklar tanıyan yeni bir özerklik statüsü hem Katalan hem de İspanyol parlamentoları tarafından onaylanmış ve bir referandumla bölge halkı tarafından kabul edilmiştir. Ancak, İspanya Anayasa Mahkemesi 2010 yılında bu statünün bazı maddelerini anayasaya aykırı bularak iptal etmiştir. Bu karar, Katalonya'da kitlesel protestolara ve bağımsızlık taleplerinin artmasına neden olmuştur. 2012 yılına kadar yapılan anketler, bağımsızlığa verilen desteğin yüzde 57'ye çıktığını göstermiştir. Bu dönemde Katalan siyasi partileri arasında bağımsızlık yanlısı bir koalisyon oluşmuş ve bağımsızlık hareketi hız kazanmıştır. 2012 yılında, Katalonya başkanı Artur Mas, bağımsızlık referandumu düzenleme niyetini açıklamış ve bu amaçla erken seçimlere gitmiştir. Seçimlerde bağımsızlık yanlısı partiler önemli bir başarı elde etmiş ve referandum süreci başlamıştır. 2014 yılında, Katalonya'da bağımsızlık konusunda bir gayri resmi referandum düzenlenmiştir. Referandumda katılım oranı yüzde 37, ancak oy kullananların yüzde 80'i bağımsızlık lehine oy kullanmıştır. Bu referandum, İspanyol hükümeti tarafından tanınmamış olsa da, Katalan toplumunda bağımsızlık taleplerinin ciddiyetini göstermiştir. 2015 yılında, Katalan Parlamentosu'nda yapılan seçimlerde bağımsızlık yanlısı partiler çoğunluğu elde etmiş ve bağımsızlık sürecini başlatma kararı almışlardır. 2016 yılında, Katalonya başkanı Carles Puigdemont, 2017'de bağlayıcı bir bağımsızlık referandumu düzenleneceğini duyurmuştur. Bu süreç, 1 Ekim 2017'de yapılan ve İspanyol hükümeti tarafından yasa dışı ilan edilen referandumla sonuçlanmıştır. Sonuç olarak, 2010'dan 2017'ye kadar olan dönemde Katalonya'da bağımsızlık hareketi önemli adımlar atmış ve toplumda geniş bir destek kazanmıştır. Bu süreç, 2017 referandumu ile doruk noktasına ulaşmış, ancak İspanyol hükümetinin sert tepkisi ve uluslararası dinamikler nedeniyle hareket zayıflamıştır (Gorvet, 2023).

FC Barcelona, son yıllarda Katalan bağımsızlık hareketinde aktif bir rol oynamıştır. Kulüp, 1 Ekim 2017'de yapılması planlanan ve Madrid'deki merkezi hükümet tarafından yasa dışı ilan edilen referandum hareketine açıkça destek vermiştir. Bu tutum, jandarma güçlerinin bağımsızlık yanlısı yetkilileri tutuklamak ve referandum malzemelerine el koymak üzere gönderilmesiyle birlikte daha da dikkat çekici hale gelmiştir. FC Barcelona'nın bu pozisyonu, bağımsız bir Katalonya'nın İspanya'nın La Liga'sını en prestijli kulüplerinden birinden mahrum bırakma potansiyeli ve dünya çapında ünlü El Clásico maçlarının geleceği gibi önemli soruları gündeme getirmiştir. Kulüp yöneticileri, siyasi olmadıklarını, bağımsızlık için "Evet" oyu kullanma konusunda bir duruş sergilemediklerini ve Katalonya'nın İspanya'dan ayrılması durumunda hangi ligde oynayacaklarına dair resmi bir pozisyonlarının olmadığını belirtmiştir. Ancak, FC Barcelona 2014 yılında, Katalonya'nın bağımsızlık referandumunu destekleyen siyasi partiler ve sivil toplum kuruluşlarından oluşan "Ulusal Karar Hakkı Paketi"na katılmıştır. 2017 yılında, jandarma Katalan hükümet yetkililerini tutuklarken, kulüp belki de şimdiye kadarki en açık siyasi açıklamasını yaparak "demokrasi, ifade özgürlüğü ve kendi kaderini tayin hakkını" savduklarını belirtmiştir. FC Barcelona, Katalanlar İspanya'dan ayrılmayı seçseler bile, kulübün her zaman hangi ligde oynayacağını kendisinin belirleyebileceğine inanıyor görünmektedir. Kulübün Başkan Yardımcısı Carles Villarubí, Espanyol ile aynı ligde kalacaklarını ifade etmiştir. Ancak, İspanya Profesyonel Futbol Ligi Başkanı Javier Tebas, bağımsızlık süreci olursa FC Barcelona'nın nerede oynayacağını seçme hakkının olmadığını vurgulamıştır. Kulübün içerisinden bir kaynak, Katalan bağımsızlığı durumunda üyelerinin görüşlerini dikkate alacaklarını belirtmiştir. Ayrıca, FC Barcelona'nın dünya futbolunun önde gelen markalarından biri olduğu ve her ligin kulübe katılmak isteyeceği düşünülmektedir. Sonuç olarak, FC Barcelona, Katalan bağımsızlık hareketinde aktif bir rol oynamış, ancak bu süreçte kulübün ve İspanyol futbolunun geleceği açısından önemli belirsizlikler ortaya çıkmıştır. Bağımsız bir Katalonya'nın gerçekleşmesi durumunda, FC Barcelona'nın hangi ligde oynayacağı ve El Clásico'nun geleceği gibi sorular henüz netlik kazanmamıştır (Badcock, 2017).

Meline Margaryan'ın Ponto Urbe'de yayımlanan "Football and Self-Determination Process in Catalonia (2012-2021): Finding Gaps in the Literature" başlıklı makalesi, futbol ve politik kimlik arasındaki karmaşık ilişkiyi Katalonya'nın özerklik hareketi bağlamında ele almaktadır. Makale, özellikle FC Barcelona ve RCD Espanyol gibi futbol kulüplerinin, taraftarlarının politik yönelimlerini ve kararlarını, özellikle de 2017 bağımsızlık referandumu ile ilgili olarak nasıl etkilediğini kritik bir şekilde incelemektedir. FC Barcelona, Katalonya'nın bağımsızlık hareketine açıkça destek vermiş ve bu süreçte önemli bir sembol haline gelmiştir. Kulüp, 2017'deki tartışmalı bağımsızlık referandumunu destekleyen açıklamalar yaparak "demokrasi, ifade özgürlüğü ve kendi kaderini tayin hakkı" gibi değerleri savunmuştur. Katalan polisi tarafından yapılan soruşturmalar, FC Barcelona'nın *I3 Ventures* adlı şirketi, bağımsızlık yanlısı liderlere yönelik karalayıcı sosyal medya mesajları için işe aldığı iddialarını ortaya çıkarmıştır. Bu durum, kulübün bağımsızlık hareketi liderlerine yönelik bir karalama kampanyası yürüttüğünü göstermektedir. Makalede, FC Barcelona taraftarlarının kulübün politikleşmiş kimliğini benimsediği ve bu kimlik üzerinden bağımsızlık yanlısı hareketi desteklediği belirtilmektedir. Kulüp, Katalonya'nın bağımsızlık referandumunda belirgin bir rol oynamış ve taraftarlarının oy kullanma davranışlarını şekillendirmiştir. FC Barcelona'nın Katalonya'nın bağımsızlık hareketindeki rolü, kulübün tarihsel ve kültürel kimliği ile de ilişkilidir. Kulüp, uzun yıllardır Katalonya'nın kültürel ve politik kimliğinin bir sembolü olarak görülmektedir. Bu nedenle, bağımsızlık hareketi ile olan ilişkisi de derin ve anlamlıdır (Margaryan, 2021).

FC Barcelona, kuruluşundan bu yana Katalan kimliğinin önemli bir sembolü haline gelmiştir. 1899 yılında Joan Gamper tarafından kurulan kulüp, Katalan milliyetçiliği ve bağımsızlık hareketiyle yakından ilişkilidir. Bu makale, FC Barcelona'nın Katalan kimliği ve bağımsızlık hareketiyle olan ilişkisini aşağıdan tarih yaklaşımı doğrultusunda karşılaştırmalı tarihsel analiz yöntemine dayanarak incelemektedir. FC Barcelona'nın tarihi, kulübün sadece sportif başarılarıyla değil, aynı zamanda Katalan kimliğinin inşasındaki rolüyle de dikkat çekmektedir. Franco rejimi döneminde Katalan kültürü ve kimliği baskı altına alınmış olsa da, FC Barcelona bu kimliğin korunmasında ve yeniden canlanmasında önemli bir rol oynamıştır. 2010 sonrası dönemde, Katalonya'daki bağımsızlık hareketinin güçlenmesiyle birlikte FC Barcelona, bağımsızlık yanlısı duruşunu açıkça ortaya koymuştur.

5. Sonuç

Bu çalışma, FC Barcelona'nın Katalan kimliği ve bağımsızlık hareketiyle olan ilişkisini aşağıdan tarih yaklaşımı doğrultusunda karşılaştırmalı tarihsel analiz yöntemine dayanarak incelemiştir. FC Barcelona, kuruluşundan itibaren Katalan kimliğinin önemli bir sembolü haline gelmiş ve bu kimliğin inşasında merkezi bir rol oynamıştır. Kulübün tarihi boyunca, Katalan milliyetçiliği ve bağımsızlık hareketiyle olan bağları belirginleşmiştir. FC Barcelona'nın kuruluş yıllarından itibaren, Katalan kimliği ve kültürel değerleri kulübün yapısına entegre edilmiştir. Franco rejimi döneminde, Katalan kültürünün baskı altına alınmasına rağmen FC Barcelona, Katalan kimliğinin korunmasında ve yeniden canlanmasında kritik bir rol üstlenmiştir. Kulübün Katalan bayrağını ve dilini sembollerinde ve resmi dillerinde kullanması, Katalan kimliğinin güçlenmesine katkıda bulunmuştur.

2010 sonrası dönemde, Katalonya'daki bağımsızlık hareketinin güçlenmesiyle birlikte FC Barcelona, bağımsızlık yanlısı duruşunu açıkça ortaya koymuş ve bu süreçte aktif bir rol oynamıştır. Kulübün, Katalonya'nın bağımsızlık referandumuna verdiği destek ve bu süreçteki tutumu, FC Barcelona'nın politik ve toplumsal bir aktör olarak önemini pekiştirmiştir. Çalışma, FC Barcelona'nın Katalan kimliği ve bağımsızlık hareketindeki rolünü, kulübün tarihsel bağlamı ve Katalan milliyetçiliğiyle olan ilişkisi üzerinden ele almıştır. Kulübün tarihsel süreçteki gelişimi, Katalan kimliğinin inşasında ve korunmasında oynadığı rol, aşağıdan tarih yaklaşımıyla değerlendirilmiştir. FC Barcelona'nın tarihsel bağlamda Katalan milliyetçiliği ve bağımsızlık hareketiyle olan ilişkisi, kulübün sadece sportif başarılarıyla değil, aynı zamanda kültürel ve toplumsal etkileriyle de dikkat çekmektedir.

Kulübün tarihsel süreçteki gelişimi, Katalan kimliğinin inşasında ve korunmasında oynadığı rol, aşağıdan tarih yaklaşımıyla değerlendirilmiştir. Bu bağlamda, FC Barcelona, Katalan kimliğinin ve bağımsızlık mücadelesinin şekillenmesinde önemli bir aktör olarak öne çıkmaktadır. Bu çalışma, FC Barcelona'nın Katalan kimliği ve bağımsızlık hareketiyle olan ilişkisinin daha derinlemesine anlaşılmasını sağlamak ve kulübün Katalan toplumundaki yerini ve önemini vurgulamaktadır. Bu bağlamda, FC Barcelona,

Katalonya'nın kültürel ve politik tarihinin ayrılmaz bir parçasıdır ve kimlik inşasında önemli bir örnek teşkil etmektedir.

Finansman/ Grant Support

Yazar(lar) bu çalışma için finansal destek almadığını beyan etmiştir.
The author(s) declared that this study has received no financial support.

Çıkar Çatışması/ Conflict of Interest

Yazar(lar) çıkar çatışması bildirmemiştir.
The authors have no conflict of interest to declare.

Yazarların Katkıları/Authors Contributions

Çalışmanın Tasarlanması: Yazar-1 (%100), Yazar-2 (%0)
Conceiving the Study: Author-1 (%100), Author-2 (%0)
Veri Toplanması: Yazar-1 (%100), Yazar-2 (%0)
Data Collection: Author-1 (%100), Author-2 (%0)
Veri Analizi: Yazar-1 (%100), Yazar-2 (%0)
Data Analysis: Author-1 (%100), Author-2 (%0)
Makalenin Yazımı: Yazar-1 (%0), Yazar-2 (%100)
Writing Up: Author-1 (%0), Author-2 (%100)
Makale Gönderimi ve Revizyonu: Yazar-1 (%0), Yazar-2 (%100)
Submission and Revision: Author-1 (%0), Author-2 (%100)

Açık Erişim Lisansı/ Open Access License

This work is licensed under Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License (CC BY NC).
Bu makale, Creative Commons Atıf-GayriTicari 4.0 Uluslararası Lisansı (CC BY NC) ile lisanslanmıştır.

Kaynaklar

- Adams, C., & Cronin, M. (2019), Sport and oral history, *The International Journal of the History of Sport*, 36(13-14), s.1131-1135.
- Alagha, J., Wertheim, David J., ve de Haan, Ido. (2011), *Hizbullah's identity construction*, Amsterdam University Press.
- Arrechea, F. (2012). 1899 o 1902, ¿ cuándo se fundó el Fútbol Club Barcelona?. *Cuadernos de Fútbol*, 37.
- Badcock, J. (2017), *Where would FC Barcelona be in an independent Catalonia?*, BBC: <https://www.bbc.com/news/world-europe-41346846>, (Erişim Tarihi: 18.05.24).
- Castells, M. (2000). Globalisation, identity and the state. *Social Dynamics*, 26(1), 5-17.
- Cerezo, A., Cummings, M., Holmes, M., & Williams, C. (2020). Identity as resistance: Identity formation at the intersection of race, gender identity, and sexual orientation. *Psychology of women quarterly*, 44(1), 67-83.
- Cerulo, K. A. (1997), Identity construction: New issues, new directions, *Annual review of Sociology*, 23(1), s.385-409.
- Chakrabarty, D. (2021), *Avrupa'yı Taşralaştırmak Postkolonyal Düşünce ve Tarihsel Farklılık*, (Çev.: İ. Cörüt), İstanbul: Dergah Yayınları.
- Day, D., ve Vamplew, W. (2018), Sports history methodology: Old and new, *Methodology in Sports History*, Routledge, s.1-10.
- Etherington, J. (2004), *Nationalism, national identity and territory: the case of Catalonia*, Universitat Autònoma de Barcelona.
- Etherington, J. (2010). Nationalism, nation and territory: Jacint Verdaguer and the Catalan Renaixença. *Ethnic and racial studies*, 33(10), 1814-1832.

- Gorvett, J. (2023), *Catalonia Can't Quit Madrid. Foreign Policy*, https://foreignpolicy.com/2023/05/20/catalonia-independence-movement-spain-municipal-general-elections/#cookie_message_anchor, (Erişim Tarihi: 19.05.24).
- Hitchcock, T. (2004), A new history from below, *History Workshop Journal*, 57, s. 294-298.
- Hunt, M. S. (2013). *Fútbol como estrategia política: el estudio de un caso: Joan Laporta en las elecciones catalanas de 2010*. Facultad de Comunicación.
- Johnson, R. (2007). What is cultural studies anyway?. In *CCCS Selected Working Papers*. Routledge.
- Landman, T. (2022), *Karşılaştırmalı Siyasette Konular ve Yöntemlere Giriş*, (Çev.: A. Gelmez), İstanbul: NotaBene.
- Margaryan, M. (2021), *Football and Self-Determination Process in Catalonia (2012-2021): Finding Gaps in the Literature*. Pontourbe, <https://journals.openedition.org/pontourbe/11606>, (Erişim Tarihi: 19.05.24).
- Mengü Çakar, S. ve Mengü, M. (2016), Birmingham Okulu İngiliz Kültürel Çalışmaları, (Ed.: Y. G. İnceoğlu ve N. A. Çomak), *Metin Çözümlemeleri*, s.331-354, İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
- Shobe, H. (2008), Place, identity and football: Catalonia, catalanisme and football club Barcelona, 1899–1975, *National identities*, 10(3), s.329-343.
- Schöpflin, G. (2001), The construction of identity, *Österreichischer Wissenschaftstag*, s.1-10.
- The History of FC Barcelona. (t.y.), Çevrimiçi, <https://www.fcbarcelona.com/en/club/history/decade-by-decade>, (Erişim Tarihi: 18.05.24).
- Turner, G. (2016), *İngiliz Kültürel Çalışmaları*, (Çev.: D. Özçetin ve B. Özçetin), Ankara: Heretik Yayınları.
- Zelyurt, M. K. (2019), *Spor Sosyolojisi: Temsil-Kimlik-Taraftarlık-Altyapı*, Ankara: Akademisyen Kitabevi.
- Zelyurt, M. K. (2022), *Spor Sosyolojisi Çalışmaları*, İstanbul: Efe Akademi.